

CO JE MESIÁNSKÝ JUDAISMUS

Michael Wallace, rabín mesiánského společenství Adonai Yemaleh Zoht
(Tyler, Texas, USA)

Je mi jasné, že lidem, co se nikdy v životě se slovy „mesiánský judaismus“ nesetkali anebo jen tak náhodou poprvé shlédli naše příspěvky umístěné na youtube [čti „jútub“] (<http://www.youtube.com/user/AYZTyler>), musí v hlavě vrtat otázka podobná této: „Co to ten mesiánský judaismus vlastně je?“ A tak jsem se rozhodl, že se zde tento pojem pokusím alespoň trochu objasnit – vlastně jsem tak měl učinit již mnohem dříve.

Ve zkratce by se dalo říct, že mesiánští židé jsou Židé, kteří věří, že Ješú'a (nebo chcete-li Ježíš, jak jsou ho zvyklí nazývat křesťané) byl vskutku tím Mesiášem Jisra'ele a Zachránцем světa, právě tak, jak to sám o sobě prohlašoval, když přišel na zem v prvním století. Ale pojem „mesiánský judaismus“ sám o sobě daleko přesahuje toto kratičká a strohé vysvětlení.

Všichni si nejprve musíme uvědomit, že k tomu, abychom mohli porozumět, co mesiánský judaismus vlastně je, bude nutné, abychom se v čase vrátili zpět do prvního století, kdy zde po zemi kráčel JEŠU'Á [Ježíš] se svými TALMIDIM [učedníky], kteří ho všude následovali. Ješú'a byl totiž židovským rabínem [učitelem].

Záznamy o jeho životě, o tom, co učil, co vykonal a co nám to přineslo, nacházíme ve spisech, které nazýváme BERIT CHADAŠA [doslova „smlouva obnovená“ či „nová“; v křesťanských kruzích jsou tyto spisy známy jako „Nový Zákon“]. Odtud tedy víme, že Ješú'a opravdu působil jako židovský rabín, který kolem sebe shromáždil dvanáct talmidim.

Mimoходом, těchto dvanáct mladých mužů bylo ve skutečnosti vybráno na tu dobu celkem velice zvláštním způsobem. V té době totiž bylo zvykem, že chlapci už od velmi útlého věku navštěvovali židovské školy, kde se na pomyslném prvním stupni učili nejprve samotný jazyk, totiž hebrejštinu, aby se pak mohli začít zabývat Tórou, prvními pěti knihami Bible, které sepsal MOŠE [Mojžíš]. Jak plynuly roky, nakonec opustili tento první stupeň a nastoupili na další, kde si ke svému stávajícímu učení přidali zbytek Tanachu (křesťané by řekli „ostatní části Starého Zákona“). Než tito žáci mohli pokračovat ve výuce na třetím stupni, museli již oplývat dostatečnými znalostmi, což zahrnovalo znát nazpaměť téměř celý TANACH (slovo je tvořeno začátečními písmeny hebrejských výrazů TORA [Zákon], NEVI'IM [Proroci] a KETUVIM [Spisy],

což jsou hebrejské názvy jednotlivých částí tzv. Starého Zákona neboli hebrejských svatých Písem). Potřebovali to k tomu, aby na třetím stupni židovské školy mohli vést učené rozpravy a zvládali přemýšlet o věcech, kterými se zabývá Tanach. Vždy, když se pro ně blížil čas, kdy opouštěli jeden stupeň a kdy chtěli přejít na další, museli získat svolení, aby mohli ve škole pokračovat.

Z tohoto důvodu je velmi pravděpodobné, že těch dvanáct mladých mužů, které si Ješú'a vybral, zřejmě neprošlo všemi těmito stupni. Čteme totiž o nich, že v době, kdy byli osloveni, byli se svými rodiči venku a učili se jejich řemeslu.

Věřte tomu nebo ne, ale s největší pravděpodobností to byli ještě kluci, když je Ješú'a povolal, aby se stali jeho talmidim. Zmiňuji se zde o tom, protože si při čtení obvykle představujeme, že jim mohlo být tak kolem třiceti – zkrátka zkušený odrostlý chlapek, ale nejstarší z nich, Šimon zvaný KEJFA [Petr], měl nejspíš ne víc, než dvacet let – je alespoň velmi nepravděpodobné, že by mu bylo více. Co se týče zbytku talmidim, těm pak mohlo být tak okolo deseti let, takže se jednalo o opravdu mladé hochy. Když se nyní v tomto světle začnete zamýšlet nad některými věcmi, které se odehrály mezi Ješúovými učedníky – spory, které mezi sebou měli, otázky, na které se ptali, a vůbec, když si všimáme jejich chování a celkově způsobu myšlení – pak nám bude dávat mnohem větší smysl, když o nich budeme přemýšlet jako o mladících ve věku od deseti do dvaceti let, než o lidech ve zralém věku.

Je však nutné ještě rozumět tomu, co se v prvním století odehrávalo v myslích a srdcích každého takového židovského mladíka. Jejich srdce toužilo po tom, aby se mohli stát rabínem. Rabíni totiž byli hrdinové té doby a toho času. Než se však někdo mohl stát oním rabínem, což v té době bylo považováno za velikou čest, musel mít nejprve tu přednost, že mohl pokračovat v učení na pomyslném třetím stupni a tuto výuku musel úspěšně dokončit. A právě o tomhle v té době snili všichni mladíci. Bylo proto v mnoha ohledech docela ponižující, když někoho vyhodili ze školy dříve nebo když někomu nebylo umožněno pokračovat v učení dále a musel se tak místo toho jít učit otcovu řemeslu.

Nyní ale zpět k našim mladíkům, kteří jsou venku a pomáhají svým otcům s řemeslem. Náhle z ničeho nic k nim přichází Ješú'a a říká: „Podívejte, možná,

že vás vyrazili z nějaké školy a nepřijali vás na žádnou jinou, ale já ve vás něco vidím, důvěřuji vám a jsem přesvědčen, že se můžete stát někým jako já.“ To bylo něco, na co ve svém srdci čekal každý židovský chlapec, který se chtěl stát rabínem – chtěli být přesně jako ti rabíni, od kterých se učili, ano, právě to bylo jejich cílem. Takže pokud bys byl na jejich místě a přišel by za tebou nějaký takový rabín a řekl ti něco takového jako například: „Věřím, že můžeš být přesně jako já“, bylo by ti jak ve snu. To je také důvod, proč o nich čteme, že na nic nečekali a téměř bez jediného slova okamžitě vyskočili z člunu a opustili své otce, kteří zrovna drželi v rukou síť k chytání ryb.

Dnešní člověk by si možná mohl pomyslet: „Nebylo to ale od nich trochu neuctivé až sobecké, když prostě jen tak zmizeli ze života svých rodičů a vyrazili někam pryč s tímto rabínem?“ Měli bychom ale brát v úvahu i to, že zrovna tak jejich rodiče vnímali ve své mysli a srdci jako počtu, když právě jejich děti, jejich synové, byli vybráni za talmidim nějakého rabína. Bylo to něco takového, jako když dneska vaše dítě úspěšně složí přijímací zkoušky na nějaké vyhlášené vysoké škole nebo když si vybere nějaká veřejně známá osoba zrovna vaše dítě, aby z něho učinila budoucí pěveckou hvězdu. Rabíni byli velice vážení lidé, kteří se těšili veliké důvěře lidí.

Dalo by se tedy říct, že tak nějak se začaly odvíjet vlastní počátky mesiánského judaismu. Podle dějepisných zdrojů, k nimž řadíme například spisy Josefa Flavia, se tomuto následnictví Ješuy v té době začalo říkat „Ta cesta“. Byl bych ale velice nerad, kdyby si to některý ze čtenářů mylně spojil s novodobou společností, která působí ve Spojených státech a má v názvu The Way (což se rovněž překládá jako „Ta cesta“) – jedná se totiž o úplně jiné náboženské hnutí, které s mesiánským judaismem nemá nic společného.

Zatím tedy zde máme tyto první následovníky Ješuy, totiž jeho talmidim, a v písemné podobě zde máme spisy Berit Chadaša, v nichž jsou zachyceny ty nejdůležitější události rodícího se mesiánského hnutí. Součástí těchto spisů jsou listy, jež napsal RAV ŠA'UL HA-ŠALIACH [doslova „učitel Saul, ten vyslanec“, apoštol Pavel]. V nich popisuje, jaký dopad mělo toto následnictví na jeho život. Dovídáme se z nich rovněž, že se z něj postupem času stal někdo, kdo byl znám jako ten, kdo šíří učení tohoto hnutí mezi národy.

Dneska už tady máme také křesťanství, které se zrodilo z tohoto původního mesiánského judaismu a které se rozšířilo do celého světa se stovkami tisíc věřících. Celé by to bylo o velice dlouhé části dějin, kdybychom si chtěli povyprávět, co všechno se odehrálo od prvního století, kdy Ješua zpřevracel

stoly směnárníkům a obchodníkům v Chrámu, až podnes a proč se z původního převážně židovského hnutí nakonec stalo křesťanství, v němž není po Židech, kteří by žili židovským způsobem života ani vidu ani slechu.

Všechno to začalo asi koncem druhého století našeho občanského letopočtu, nicméně zásadní roli sehrálo až třetí a čtvrté století, kdy došlo k roztržce mezi těmi, kteří přijali mesiánský judaismus z řad nežidů a samotnými mesiánskými Židy. K tomuto rozkolu došlo v důsledku událostí, které ohrožovaly zájmy tehdejší římské vládnoucí moci. V letech 132-135 totiž židovský vůdce Bar Kochba, kterého rabi Akiva prohlásil za Mesiáše, uskutečnil povstání v oblasti Judska. Toto povstání však bylo krvavě potlačeno a vzbouřenému židovskému obyvatelstvu nepřineslo nic, než krutou odplatu.

Toto povstání zapříčinilo, že stejné pronásledování začali na vlastní kůži zažívat i všichni vyznavači mesiánského judaismu z řad nežidů, kteří se ještě v té době běžně scházeli v synagogách spolu s ostatními Židy, s nimiž tvořili společné shromáždění a s nimiž se stýkali i mimo takováto shromáždění. Jenže většina z nich se nechtělo zažívat stejné pronásledování jenom proto, že jsou spojováni s Židy, takže uvnitř mesiánského judaismu došlo k trhlíně, která se postupně začínala zvětšovat. V pátém století už byla ta trhlinka tak velká, že byl v této rané nežidovské církvi cítit naprostý odpor k židovství. Takováto církev začala vydávat nejrůznější protižidovská nařízení, docházelo k pogromům, Židé byli vyháněni ze zemí, v nichž byli usazeni, zkrátka Židé byli nejrůznějšími způsoby pronásledováni. A tak by se dalo říct, že následkem toho všeho mesiánský judaismus jako takový nakonec vymizel.

Až teprve teď celkem nedávno, asi v období posledních třiceti nebo čtyřiceti let, bylo mesiánské židovské hnutí opět vzbuzeno k životu. Jak k tomu vzkříšení vlastně došlo? To, že tady dneska máme nějaké novodobé mesiánské židovské hnutí, je zajímavý a docela vtipný příběh. Většina lidí ani nebude chtít věřit, že k tomu v Americe došlo nějak takhle:

Zpátky v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století, ještě v dobách hnutí hippies [čti „hipíz“], se stalo součástí tohoto mládežnického hnutí mnoho Židů, a to obzvláště v oblasti Kalifornie. Důvod, proč k tomu došlo, se objevoval opakovaně v průběhu dějin a je patrný i v dnešním MEDINAT JISRA'EL [státě Izrael] – mladí Izraelci hledají sami sebe a tak podnikají namáhavé duchovní výpravy za poznáním v zoufalé snaze nalézt pravdu. Já mám za to, že to je něco, co JHVH vložil do srdce každému Židovi a že to nějak souvisí s povoláním, které Bůh vložil na židovský lid, totiž že my všichni,

kdo jsme se narodili jako Židé, zoufale Boha hledáme, zkrátka jako by nám v krvi kolovala touha po hledání pravdy. Takže v těchto dobách bylo mnoho Židů v hnutí hippies a pokoušeli se tam najít pravdu – věděli totiž, že na té pravdě, která jim byla předkládána zde ve Spojených státech, něco nesedělo. A tak prahli po nějakém osvícení a věřili, že ho dosáhnou právě v onom zmíněném hnutí hippies.

A aby to celé bylo ještě více zamotané, uvnitř tohoto hnutí hippies se objevilo ještě jiné hnutí, kterému se říkalo hnutí Jesus ([čti „džizas“], Ježíš). Mnoho těchto hipisáků ve své honbě za pravdou a osvícením nakonec uvěřilo, že Ježíš byl tím, kým říkal, že je. A tam vlastně mohli najít tu pravdu, které se tolik nahledali.

Postupem času tedy začínaly vznikat hipisácké církve, kde bylo běžné, že nové věřící křtili ve vodách oceánu na pobřeží Kalifornie. Spousta těchto Židů hipisáků se nakonec začlenila do života nežidovských církví, kde se od nich očekávalo, že se více či méně vzdají čehokoliv, co nějak souvisí se židovstvím – prostě se od nich vyžadovalo, aby byli jako všichni ostatní, kteří chodí do jejich modliteben. Ale postupem času, čím více se zabývali Písmem, si tito mladí židovští věřící začínali uvědomovat jednu věc: „Hej, vždyť Bůh nás povolal k tomu, abychom byli zvláštním a odděleným lidem, a jako takoví máme vůči němu své povinnosti, které Bůh nesvěřil žádnému jinému národu, ale pouze nám. Bůh si nás oddělil pro zvláštní účely.“ A tak v nás, kteří jsme uvěřili v Ješuu, židovského Mesiáše, kterého náš lid hledal celé ty tisíciletí, vyvstala tato otázka: Proč bychom se my, kteří věříme našemu židovskému Mesiáši, měli z ničeho nic jen tak vzdát všeho, co nás dělá Židy?

A skutečně, kdybychom tak učinili a odložili to, co nás dělá Židy, pak bychom tím vskutku přestali sloužit našemu Bohu, vzdali bychom se našeho povolání a toho, k čemu nás Bůh vyvolil – jako by to nebylo vůbec důležité, nemělo žádný význam a nemělo žádnou hodnotu. Jak bychom mohli odložit něco, co je pro náš život tak důležité?

Když se totiž narodíte jako potomek Avrahama, Jicchaka a Ja'akova, pak to není něco, čeho byste se měli jen tak lehce vzdát. Vždyť se to muselo stát na základě přímého Božího zásahu. Je to přece Bůh, kdo rozhoduje o tom, do jaké rodiny se narodíš. Je to tedy jeho volba, ne tvoje. A tak když se Bůh rozhodne přivést na tento svět nějakého Žida, je tomu tak proto, aby tento Žid plnil to, za co je zodpovědný, a stal se součástí zaslíbení, které od Boha obdrželi AVRAHAM [Abraham], JICCHAK [Izák] a JA'AKOV [Jáko]. Pokud tedy nějaký Žid jen tak odhodí své povolání, není to nic jiného, než uštěďřený políček samotnému JHVH.

Jako by ten, kdo odmítá svou vyvolenost, řekl: „Bože mě nezajímá nějaké tvoje povolání pro můj život, je mi jedno, že jsi to byl ty, kdo rozhodl o tom, abych se narodil právě do této židovské rodiny, a že máš se mnou nějaký záměr.“ Bůh si však povolal židovský lid, aby mu byli národem kněží místo všech ostatních národů celého světa. Prvotní záměr se Židy byl od počátku ten, aby ukazovali ostatním národům, jak má být správně uctíván Bůh.

Samozřejmě, když se podíváme na to, co se dnes děje, pak všichni vidíme, že tomu tak není. Ještě se jim nepodařilo splnit to, k čemu je Bůh povolal a co s nimi zamýšlel. Ale Bůh si přeje přivést je zpět ke svému povolání, aby jej mohli skutečně jednou provždy naplnit tak, jak to s nimi zamýšlel od samého počátku.

Takže tito Židé, kteří uvěřili v Ješuu jako svého Mesiáše a doteď byli začleněni v křesťanských církvích, se přece jenom rozhodli vyjít vstříc svému povolání. Bylo však zapotřebí, aby se na chvíli stáhli do ústraní a pokusili se vytvořit něco, co bude odpovídat židovskému způsobu života zděděného po předcích a zároveň jim umožní vyznávat víru v Ješuu, svého Mesiáše. A právě z této snahy se nakonec zrodil novodobý mesiánský judaismus.

Dějiny se opakují v tom, že na začátku mesiánského hnutí v prvním století byli zpočátku v mesiánských společenstvích všichni jen Židé a žádní nežidé. Teprve později čteme v MA'ASEJ HA-ŠELICHIM [Skutcích apoštolů], jak je Šimon Kejfa poslán do domu Kornelia, aby Kornelius společně s celou svou rodinou přijal Pána a byli pokřtěni v RUACH HA-KODEŠ [Duchu Svatém]. To Šimona Kejfu udivilo natolik, že se s touto zkušeností vrací zpět ke skupině starších v JERUŠALAJIM [Jeruzalémě] a sděluje jim vše, co se přihodilo. Následně vyvstala otázka: „Co teď se všemi těmi nežidy, kteří k nám začínají chodit?“

Stejně tak tomu bylo i s novodobým mesiánským judaismem od těch šedesátých a sedmdesátých let, kdy bylo hnutí ještě čerstvé a mladičké – tam také byli v prvopočátcích jen samí Židé, přesně jako v onom prvním století. A výše uvedená otázka vlastně doteď není vyřešena – dnes kvůli tomu, co se odehrálo v minulosti.

Nežidovská církev nyní bojuje s otázkou, co dělat se všemi těmi Židy, kteří uvěřili v Ježíše, a jak s nimi mají zacházet. Potíž je v tom, že v této církvi byly tisíce let rozvíjeny protizidovské postoje. Takže církev se teď s tím musí nějak vypořádat, nastolit příměří, činit pokání za všechna ta léta protizidovských nálad, které vyvěraly jak z přijatých věroučných omylů, tak předsudků lidí, kteří doteď mnohdy považují Židy za podlé vrahy Krista.

Budou se muset vypořádat s teologií náhrady, která v podstatě říká, že křesťanská církev nahradila JISRA'EL [Izrael], že s tělesným Jisra'elem se již nepočítá, že takový Jisra'el už Boha nezajímá, protože ho Bůh zavrhl a všechna zaslíbení dána Jisra'eli předal církvi, která Jisra'el nahradila. Ale pro něco takového v Písmu nenajdeme žádnou oporu. Pokud se lidé v církvích rozhodnou, že budou rozumově poctiví jak sami k sobě, tak k ostatním, pak se s tímto budou muset vypořádat jednou provždy.

Za těch posledních třicet nebo čtyřicet let, co se znovu na jevišti světa objevil mesiánský judaismus, začalo věřit v Ješuu coby svého Mesiáše víc Židů, než za těch předchozích devatenáct set šedesát let dohromady. To je samo o sobě dost závažné zjištění. Věřím totiž, že je to jeden ze znaků toho, v jakém dějinném období se právě nacházíme, totiž že se nacházíme velice blízko konci.

Jak už jsem předeslal, novodobý mesiánský judaismus započal jako něco, co se týkalo výhradně Židů. V poslední době však v tomto ohledu nastal uvnitř mesiánského judaismu určitý zvrat a tento zvrat spočívá v tom, že Ruach ha-Kodeš začíná přivádět lidi, kteří by jinak byli považováni čistě za nežidy, aby se vrátili zpět ke svým kořenům, jež vyvěrají z židovské víry. Následkem toho začali do mesiánských společenství znovu přicházet lidé z národů, takže obvyklý poměr mezi věřícími židovského původu a věřícími z ostatních národů se v těchto společenstvích mimo medinat Jisra'el ustálil na 1:10. Na území medinat Jisra'el jsou naproti tomu mesiánská společenství tvořena převážně Židy.

A tak mesiánští Židé jsou teď z toho tak trošku na rozpacích a kladou si ohledně těch nežidovských věřících otázku: „Co si s nimi máme nyní počít?“ Z Písma totiž vyplývá, že Boží požadavky na lidi židovského původu jsou mnohem vyšší, než jaké jsou kladeny na lidi z národů. Když pak tedy máte obě skupiny lidí na jednom místě pohromadě, ve stejném společenství, začíná být potíž v tom, jak tyto rozdíly vyřešit, abychom mohli společně uctívat Boha způsobem, který bude přijatelný jak pro první, tak druhou skupinu. V mesiánském judaismu to zatím směřuje k tomu, že vznikají společenství s nejrůznějším způsobem uspořádání, přičemž se tato různorodost týká i toho, čemu tito mesiánští věřící věří a jakým způsobem dodržují Písmo.

Kdybyste procestovali pouze Texas, v němž žiji já, a chtěli být každý ŠABAT [den odpočinku, sedmý den týdne, sobotu] na shromáždění pokaždé jiného

mesiánského společenství, zjistili byste toto: V některých se budete cítit jako v církvi určitého křesťanského směru. Jediný rozdíl bude v tom, že mužům nebude na hlavě chybět KIPA [malá tenká čepička z pleteniny nebo látky, známá též pod označením „jarmulka“], na sobě pak budou mít oblečen TALIT [modlitební plášť s třásněmi] a jejich shromáždění se bude konat místo neděle v sobotu, ale jinak to tam bude vypadat spíše jako v nějaké letniční církvi. Pak jsou taková, kde budete mít pocit, že jste vstoupili do tradiční rabanitské ortodoxní synagogy, kde muži nosí černé obleky, černé klobouky a mají PEJZY [dlouhé zkroucené prameny vlasů na skráních]. Jediný rozdíl bude v tom, že je tam uslyšíte vyslovovat jméno Ješu'a, ale jinak budou všichni mluvit a vypadat jako ortodoxní židé. A pak u nás najdete různé odstíny něčeho mezi tím, co jsem již zmínil.

Takže skutečnost je taková, že i přes to, že sám jsem vedoucím jednoho z mesiánských společenství, nemám po ruce jednoduchý způsob, jak bych mohl novodobý mesiánský judaismus jednoznačně popsat. Nemůžu si totiž dovolit vzít si naše společenství za příklad a říct: „Tak takhle to vypadá ve všech mesiánských společenstvích, takhle to my, mesiánští Židé, děláme.“ Takový popis by byl nepravdivý.

Na závěr bych se chtěl na chvíli zastavit ještě u jiného hnutí, které sice vyrostlo z mesiánského judaismu, ale kterému se říká „hebrejské kořeny“ (anglicky „hebrew roots“ [čti „híbrú rúts“]). Tím, že do mesiánských společenství začali přicházet také lidé z národů, což bylo nevyhnutelné, a začali se dovídat o hebrejských kořenech své víry, uzrála v některých z nich myšlenka: „Hele, vždyť já nejsem Žid. Takže všechny ty židovské způsoby společenského života, všechny ty zvyklosti a obyčeje s tím spojené, jsou něčím, co není pro mě to pravé ořechové. Není to něco, co bych rád zcela začlenil do svého života. Nerad bych se pokoušel být Židem. Chci se jen vrátit ke kořenům své víry do té míry, abych pochopil, jak žili následovníci Ješuy a jak by mohli žít svou víru dnes. Rád bych se co nejtěsněji přiblížil k tomu, co dělali v prvním století, ale nerad bych se pouštěl do všech těch židovských věcí.“ Takže se stalo to, že se samovolně začaly vytvářet skupinky zvané „hebrejské kořeny“. Tyto skupinky, jež jsou tvořeny lidmi z národů, se podobně jako my sice scházejí v Šabat, zachovávají biblické svátky a snaží se na věci v Písmech dívat z hebrejského pohledu, ale nesnaží se začlenit do svého života všechny prvky židovského způsobu společenského života, které jsou vlastní právě mesiánským společenstvím.

Zdroj: <http://www.youtube.com/watch?v=Xic8SP0y62I&feature=plcp&context=C355e77dUD0EgsToPDskKK00nE1bWreszSUjecKO-2>

Překlad: Jaldej ha-Derech, (na <http://www.derech.cz/> uveřejněno dne 26. 2. 2012)